

פסקי דין ממו"ר הגאון רבי ברוך יצחק לוי זצ"ל

רב ור"מ "מקור חיים"
מייסד וראש בית הדין לממונות בירושלים

בגידון

קונה שלא שילם מע"מ, והחוב נגבה מהמוכר

הגידון

ראובן קנה דירה אצל שמעון והתחייב לשלם ע"פ חוזה לזמנים מזומנים עם מס ערך מוסף, ואכן ראובן שילם תמידים כסדרן, אבל מס ערך מוסף לא שלם בכל הזמנים, ותובע שמעון רבית ורבית דרבית על הפגורים של מע"מ כי היה צריך לשלם וקזזו לו מהאוצר את הסכום של מע"מ, וראובן טוען שלא היה יודע שלא נכלל בתשלומים ששלם מע"מ, ועל שמעון היה להודיעו ולהגיש לו חשבון מפורט ולתבוע ממנו, כיון שהיו לו כל הנתונים, וע"כ האשמה בשמעון, ואינו צריך לסבול מזה.

המקורות להלכה

הנה צו"ת עבודת הגרשוני סי' ז: ראובן התחייב עלמו בקנין וצועה וצטר ליתן לשמעון סחורה ידועה לזמן המוגבל ואם לאו יתן לו קנס כו"כ, ונעשה באופן המועיל דלא ליהוי אסמכתא, ועבר הזמן ולא נתן הסחורה ותובע שמעון הקנס, וראובן משיב שאינו חייב בקנס, כיון ששמעון לא תבע ממנו הסחורה ביום המוגבל, הסתייע עבוה"ג מתשובת הרא"ש כלל ח סי' ו והוצא צהו"מ סי' עג בראובן שנשבע לשלם לחצירו לזמן פלוני ועבר הזמן ולא פרעו כי לא תבעו חצירו, דלא עבר על צועתו כיון שלא תבעו. א"כ ה"ה צ"ד שלא תבע שמעון הסחורה ליום המוגבל לא עבר ראובן על התקשרותו וכו' עכ"ל.

ועיי' בסמ"ע וש"ך סי' ע"ג סעיף ו וסעיף ח, ועיי"ש בשער המשפט ס"ק י מה שהביא מתשו' מהרי"ק, משמע דהסכים לדינא לעבודת הגרשוני. והנה הט"ז שם משיג על הסמ"ע והוכיח מתשובת הרשב"א דעובר על הצועה אף אם לא תבעו, וכן הסכים אמו בקלוה"ח ס"ק ו וצהגות אמרי ברוך על הסמ"ע הנ"ל שהביא בשם הש"ג ובשם הרי"ז וגם מתשובת הרשב"א סי' תרע וסי' אלף יח דמוכח שאל"ל לתבעו, וכתב שם שגם מתשובת הרא"ש הנ"ל אין ראוי שצריך לתבעו. לפי"ז ל"ע לדינא. אבל בתשובת גבעת פנחס סי' עד וסי' עז בענין שידוכין שאחד מהם עבר על זמן הנשואין המוגבל בתנאים, שלמד מהסמ"ע הנ"ל

דבלא תציעה לא מיקרי עובר על התנאי, ומטעם זה פטר את המשודך מן הקנס כיון שחזירו לא תבעו.
ועיי בשו"ת חוות יאיר סי' קנג דלא תבעו אינו עובר עליו. ועיי צמ' משפט שלום סי' קל סעיף טו וצמ"ר
סוף סעיף ז. וצמ"מ רז.

ולמעשה כיון שספיקא בדינא הוא אין מוליאין ממון.